

„Primorski List“

izhaja vsaki 1., 10., in 20., dan v mesecu. Cena za celo leto 1 gl. 50 n., za pol leta 75 n. Posamezne številke se dobivajo v tabakarnah: Nunske ulice in Šolske ulice po 4 nov.

PRIMORSKI LIST

Poučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

Vse za vero, dom, cesarja!

Uredništvo in upravnništvo mu je v Gorici, Nunske ulice št. 10. — Nefrankovana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Upravnništvo sprejema oglase in naznanila po pogodbi.

Odgovorni urednik in izdajatelj: J. Marušič.

Lastnik: Konzorcij „Primorskega Lista“.

Tiska: Hilarijanska tiskarna.

V premislek!

Večkrat smo v našem listu že razpravljali o loži na Primorskem, o njeni moči in vsestranskem vplivu na italijanski življenjski naš pokrajine. Nič manj kakor 10 lož je na Primorskem, ki netijo v ljudstvu sovraštvo proti katoliški cerkvi, Avstriji ter cerkvi in Avstriji zvesto udanim Slovincem. — V nič manj kot 100.000 iztisih se dan za dnem ložin evangelij oznanjuje širšim slojem.

Se je tedaj čuditi, da je vse izobraženo in napolizobraženo italijansko prebivalstvo pod vplivom lože in nje glasil?

Zmaga progresovcev pri zadnjih državnozbornih volitvah v Trstu nam je jasen dokaz. Celotako imenovani tržaški konservativni poslanci so izginili iz političnega površja. Na celi črti zmagali so progresovci in za njih tržaškega kandidata v 5 kuriji so glasovali celo mnogi katoličani in hiperklerikalci t. j. menda tržaški italijanski duhovniki, kakor je svoječasno poročal „Ecov“ tržaški dopisnik.

Loža je brez vsakega odpora zmagala na vsej črti.

Med delavci pa je posebno živahno agitacijo pričela socialna demokracija. Mnogobrojne delavske čete v Trstu in Miljah je že vlovila v svoje mreže. V svoj tabor mami in vabi delavce z raznimi obljubami o zboljšanju njih gmotnega stanja. Vceplja pa jim smrtno sovraštvo do vsega krščanstva. Kako vkošenjena da je v Trstu že socialna demokracija, pokazala je tržaška državnozborna volitev v 5 kuriji. Socialistični kandidat Učekar dobil je 4459 glasov.

Pač je žalosten položaj v naši Primorski, sosebno v Trstu. Peklene sile delujejo z vsemi močmi, delujejo vstrajno po svojem načrtu — brez vsakega odpora. Ni mož, ni listov, ki bi se odločno in na celi črti vprli pogubnemu toku žalostnega tega položaja ne tajijo niti italijanski konservativni listi sami.

Tak je bil položaj dosedaj. Je-li upanja, da se razmere zboljšajo? Pač. V zadnjem času pojavili so se med tržaškimi katoličani prvi znaki krščansko-socialnega gibanja. Mogoče, dasi pozno, se vsaj nekoliko se zajezi brezverski tok v meščanstvu in delavstvu.

Osnovani so namreč v Trstu krščansko socialno društvo (Lega sociale cristiana). Njeni smoter, kakor povdarja osnoven odbor v objavljenem pozivu, je braniti vero, pobijati zmoto, okrepiti pravico, priboriti delu pošteno plačilo, pomagati trpinom, utrditi človeško družbo na krščanski podlagi itd. Tudi se hoče novo društvo s pomočjo poštenega tiska boriti proti slabim časopisom.

Dobro, vrlo dobro! Smoter njihovega podjetja je gotovo vse hvale vreden. Da bi ga le z vseh strani izvrševali! Pripravljamo pa tudi, da čaka težavno, ogromno delo novo krščansko-socialno organizacijo tržaško.

Zato se nam nehoti vsiljuje vprašanje, je-li bodo Italijani sami zmogli to ogromno delo? Povdarjali smo že v našem listu, da imajo katoliška načela, če morda izvzamemo Furlanijo, prav malo zaslonbe v italijanskem življenju, ki ga je po ogromni večini okužilo liberalno časopisje. Teško in le polagoma si bo torej krščanska organizacija priborila pristavev med okuženim meščanstvom in delavstvom. Zato pa je gotovo, da sami nikdar in nikoli ne bodo strli ložinskih sil.

Treba jim tedaj iskati zaveznikov, sobojevnikov. A kje? Slovinci, v ogromni večini zvesto udani katoliški veri in Avstriji, so naravni zavezniki v boju proti brezverskim in brezdomovinskim liberalcem in demokratom. Gospoda! ako hočete zaveznikov, evo vam jih v Slovincih.

Zakaj pa Slovinci dosedaj niso šli z vami? Ker resno niste iskali zaveznikov v boju za krščansko misel, ker ste prezirali njih pravice, ker ste se raje bratili z liberalci, nego ste priznavali

opravičene zahteve Slovincem. Neodkritost vaša bila je kriva, da vam Slovinci niso zaupali in ne zaupajo. Strah pred narodno nestrpnostjo, ki jo je zasejala loža med ljudstvo, vas je zadrževal, da se niste upali ziniti niti besedice v prilog tlačenim Slovincem, mariveč celo se protivili njihovim pravičnim zahtevam.

Gospoda osnovatelj! ako vam je resno za krščansko-socialno organizacijo v Trstu, bodite tudi v dejanju krščansko pravični. Ne prezirajte slovenskega življenja v Trstu in njega okolici, javno priznavajte Slovincem njihove v pravem in božjem pravu utemeljene pravice. *Bodite pravični; saj imate obrambo pravice v svojem načrtu.* Ali mar zahteve tržaških Slovincem niso pravične? Je zahtevanje slovenske šole za slovensko decokrivično?

Gospoda, kedar bodo Slovinci uvideli, da ste jim pravični, da ste z novim delovanjem popravili stare pregrehe, spodbili stare predsodke, potem se vam bodo rade volje pridružili v boju proti loži in socialni demokraciji.

V svoj načrt si privzemite besede skupnih avstrijskih škofov o narodnosti: „Vsakteri ima pravico, da goji in razširja svoje narodno življenje, a noben narod naj ne žali druge poleg njega živice narodnosti v njenih pravicah. Ljubezno do lastne narodnosti bodi vedno združena s pravičnostjo do drugih narodnostij!“

Ako bodete tako ravnali, potem bode vaša organizacija res socialna, to je: družilna, potem bode vaš boj proti sovražnim silam uspešen. potem bode zavladal narodni mir!

Toliko v premislek!

Naše občinske volitve.

III.

Rekli smo zadnjič, da je dan danes znamenje časa, da gredo v nekaterih krajih v volilni ooj z geslom: „črne suknje“, „farjev“ nočemo v občinski zastop.

Kako pa utemeljujejo nasprotniki duhovnov ta svoj bojni klic? Poslušajmo.

Kaj se duhovni vtikajo v občinska opravila, pri katerih nimajo nič opraviti? Duhovni naj ostanejo v cerkvi, naj učijo božjo besedo, naj spovedujejo, delijo sv. zakramente, poučujejo otroke, obiskujejo bolnike, vse druge svetne zadeve naj pa pustijo, ker jim niso nič mar.

Tako govoričijo naši najnovejši „narodnjaki“.

Prav, odgovorimo mi, ako bi vedno in povsod občinski načelniki vestno in v duhu vere in morale izvrševali svojo nalogo in spolnovali svoje dolžnosti, potem se prav gotovo nobeden duhovnik ne bode „mešal“ v njihove posle, če tudi jednega ali drugega obložijo kot posestnika z občinskimi nakladami, da se pod njih težo kar vsibuje.

Vprašamo pa, ali imamo povsod takih občinskih predstojnikov, kateri se ravnavajo po načelih sv. vere in katerim je v skrbi posebno redarstvo glede dostojnega in npravnega vedenja v občini? Žal, da moramo to zanikati.

Naj dušni pastir „ropota“ na leci kolikor mu ljubo zoper pohujšljive plese, ponočevanje, pijančevanje, motenje ponočnega miru, prepovedane igre, ostajanje v krémah med službo božjo in zoper druge nerednosti, ki se dogajajo posebno ob nedeljah in praznikih, za vse to se malo ali nič ne zmenijo nekateri občinski zastopniki, osobito, ako so „liberalnega“ mišljenja. Kajti taki, ali ne hodijo poslušat svojega dušnega pastirja, ali, če ga tudi poslušajo, se potem prav „moško“ odrežejo: „e kaj, to so same kvante“. In vse ostane pri starem.

Ako je pa dušni pastir v občinskem zastopu, predlaga, kar se mu zdi potrebno, svoje predloge ntemeljuje, starešine prepričuje, prosi in — izkušnja uči — ne vedno zaman. Kajti še se najdejo, hvala Bogu, dobromisleci možje, kateri se potegujejo s svojim duhovnim pastirjem za dobro stvar in, hoté ali nehoté, nasprotniki se morajo — udati.

Dalje je duhovnik vsled svojih študij eden najizobraženejših mož v občini in more kot tak dati v vseh rečeh dobra in potrebna navodila, pa tudi najboljše svete. In takih so ne malokrat občinski voditelji zelo potrebni.

Vzemimo n. pr. le dolžnost, katero imajo obč. načelniki, da po mogočnosti mirnim potom poravnajo pravne prepire, ki nastanejo med občinarji. Kdo zamore pripravljajoče prej spraviti nego dušni pastir? Res, da duhovnik lahko v cerkvi o tem ljudstvo poučuje. A v cerkvi more le splošno govoriti o ljubezni in spravljivosti, v posamenosti se pa ne more spuščati.

V posebnih slučajih pa, ko se pripravljajoče stranke povabijo, da bi se med seboj poravnale, ni ga moža, ki bi imel večji vpliv na nasprotnike, kakor dušni pastir. Tu jim govori na srce, jih svári, opominja, prosi, prigovarja, jim riše s živimi barvami hude posledice njihove tožbe in njihovega prepričanja. In reči se mora, da njegovo prizadevanje ostane malokedaj brez poveljnega vspeha. O da bi le vedno in povsod h takim poravnavam klicali tudi dušne pastirje! Koliko manj tožb in pravnih bi bilo med narodom; koliko nepotrebnih stroškov bi se prihranilo!

Isto velja tudi o skrbi za uboge in za občinske dobrotelne zavode in ustanove.

V predstavnem času je bila skrb za uboge poverjena dušnim pastirjem in dvema tako imenovanim očetoma ubogih. Sedaj pa je ta dolžnost naložena občinskim zastopom.

A kako jo ti poslednji izvršujejo? Z mirne vestjo trdimo, da oni obč. zastopi, koji se spuščajo v tej zadevi v dogovore s svojim dušnim pastirjem in se z njim prijateljski posvetujejo, svoje uboge pravično in nepristransko oskrbujejo in podpirajo. Kajti kdo bolje pozna uboge in sirote, reve in potrebe v občini, kakor dušni pastir, kateri bolne reveže obiskuje, zdrave pa vsaki dan na svojih vratih najde?

Ali ni torej prav, da ima dušni pastir v občinskem zastopu besedo, ko se posvetujejo o toli važni dolžnosti preskrbljevanja ubogih? Kdo more to tajiti? Istotako lahko trdimo tudi skoro o vseh drugih opravilih in zadevah, katere vrejujejo in izvršujejo občinski zastopi.

V vseh zadevah more dušni pastir dati primerni svet in pouk. In tak svet ali pouk sprejemati ni nikaka nečast, kakor menijo oni, ki duhovnov nočejo v občinske zastope. Mariveč, kjer so občinski zastopniki nesebični, katerim je le blagor občine na srcu in nimajo nobenih drugih postranskih in nečistih namenov, tam si štejejo v čast, da imajo v svoji sredi tudi svojega duhovnega očeta in ga zatoraj z veseljem volijo za občinskega svetovalca.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Celjska slovenska gimnazija odpravljena, se je bliskoma razglasilo širrom Avstrije. To je zopetna zausnica zatiranim Slovincem. In ta korak je storil Badien za časa slovenske-avtonomistične večine. Misli je potolažiti vihar na severju, pa je provzročil novega na jugu.

Slovenski državni poslanci sešli so se včeraj v Ljubljani da se pogovore o položaju ter določijo smer postopanju nasproti vladi.

Avstrijski katoliški shod se letos ne vrši, gotovo pa se priredi prihodnje leto 1898. Pripravljavni odbor prosi vse avstrijske katolike, naj prirejejo deželne, škofijske ali okrajne shode.

Radi jezikovnih naredb se vedno med Nemci vlada umetno provzročena razdraženost. Treznejše o teh naredbah sodijo katoliki v Nemčiji. Kreuzzeitung med drugim piše: „Ako bi pretla Nemcem na Češkem in Moravskem kaka nevarnost, bi bili gotovo mi prvi, ki bi šli za nje v boj. Toda temu ni tako, o kaki nasilnosti na Nemce, o kakem poslovanjenju nemških pokrajin v Avstriji ne mo-

re biti govora. To je razvidno iz jezikovnih naredb samih“. Našim nemškim Miheljem nam pa so take krivice samih krivic zmedle glavo.

Volitve za kongres ogerskih katolikov so izpadle večinoma ugodno. Posebno sijajno sta v Budimpešti zmagala vodje ogerskih katolikov grofa Ferd. Zichy in Moric Esterhazy. Jeza frama-sonov in liberalcev je radi tega nepopisna, kajti upali so, da bodo oni imeli prvo besedo na kongresu.

V ogerskem državnem zboru še vedno opozicijonalcii nagajajo vladi. Prepričati hočejo zakon o sladkornem davku. V ta namen se poslužujejo vseh sredstev, da zavlačujejo razpravo. Le ne razsajajo še in se ne pretepajo, kakor naši „omikani“ Nemci. Ker pa žugajo s silo, vabi tudi vlada silo. Podaljšati hoče seje, določiti čas posameznim govornikom itd. Ako ne pride do sporazumljenja, slišali bodemo kmalu o viharnih sejah. Kakor pa kažejo znamenja, se vlada pobota z opozicijo.

Vnanje države.

Občinski zastop pariškega mesta je zopet pokazal svojo naklonjenost katoliški cerkvi, odyzel je namreč 500 frankov letne podpore usmiljenim bratom, ki vodijo zavod za hrome dečke. Svota 500 frankov ne pokrije niti stroškov za dva izmej 300 takih nesrečnih otrok, ki jih vzdržuje krščanska usmiljenost.

Mirovna pogajanja v Carigradu se vrše še vedno s „polževo hitrostjo“. Turška vlada se na vse možne načine prizadeva, da se vse kolikor mogoče zavlačuje.

Vendar se je sultan udal grožnjam evropskih velevladi, ker vidi, da drugače ne more iz zagate. Kakor se poroča, se je turška vlada popolnoma podvrgla pogojem poslanikov. Določba o vojni odškodnini, ki jo mora plačati Grška, je vže rešena. Začeli so tudi v Tesaliji začrtavati novo mejno črto med Grško in Turčijo. Upanje je tedaj, da bodo homatije na vzhodu kmalu končane, ako sultan ne nastopi z novimi izgovori in ugovori.

Poljakom na Pruskem se godi vedno slabše. Da bi jih poprej pomčili, vrgli so se z vso silo na poljska društva ter na vse mogoče načine ovirajo njih delovanje. Toda vsi poskusi se bodo izjalovili. Poljskega življenja na Pruskem ne zatre nobena sila. Sila le rodi odpor.

Cerkveni letopis.

Iz šentviškogorske planote. Na Pečinah obhajal se je letos shod 18. jul. res nenavadno slovesno. Vsled iskrene želje svojega ljudstva pripravil je preč. gospod vikar Bogomil Nemeč — nov altar Matere božje. Vis. čast. gospod dekan Cerkljanski Iv. Nep. Murovec pa ga je blagovolil blagosloviti ravno na današnji shod.

Veličastno je pač bilo gledati procesijo od vikarijske hiše v cerkev. Prekrasni kip Lurske Matere božje „Brez madeža spočete“ — češko delo iz Prage — bil je postavljen pred vik. hišo na primerno ozaljšanem prostoru. Okoli 10. ure pristopi ob asistenci č. gg. sosednih duhovnikov vis. č. g. dekan, da kip blagoslovi. Na to ga privzdignejo belo oblečena dekleta na nosilnici. Marijo, vzor devišstva in nedolžnosti pa spremljajo male domače deklice v nedolžno-beli obleki in se šopki v ročicah — vsa druga starejša dekleta z venci na giavi. Zraven pa domači pevci pozdravljajo z veselo pesmijo svojo nebeško Mater. Da, čaroben in ganljiv bil je ta-le sprevid! Saj mnogoštevilno ljudstvo, stoječe kraj pota je poklekalo pred divnim kipom časteč in moleč Marijo, prečisto devico.

Po procesiji stopi na prižnico domači dušni pastir ter v prisrčnem govoru kaže na Marijo, da je vsemogočna, ker ona je Božja mati; da je pa tudi za nas dobrotljiva: prikazala se pač radi tega v Lurdu na Francoskem — da bi nas peljala v nebesa. Svoj govor konča

s tem, da slovesno izroči svojo mladež deviški Materi — „saj je ona sama zdaj stopila med vas v podobu — njo glejte! — njo posnemajte!“

Da ostal bodé v spominu ta-le lepi dan trajno v spominu vsakomur, kdor je bil navzoč, sosebno pa domačim Pečanom. Le v čast jim je, da so si napravili v domači cerkvi altar Matere božje. Le v milost jim bode, ker ljudstva, ki Marijo tako časti — Marija ne zapusti. Največa zasluga pa pred Bogom in ljudmi je pač za preč. g. domačega vikarja, ker iz prečiste ljubezni do Boga ljubi lepoto njegove hiše. Saj v kratkem času je popolno prenovil in okrasil domačo cerkvice sv. Mohora in Fortunata.

Marija je stopila zdaj med nas ter nas vabi, da trezno in pošteno živimo — kakor njeni ljubi otroci, le ubogajmo jo.

Novi altar z groto je izdelal klesarski mojster g. Konstantin Novelli v Gradiški. Naredil je že pred 3 altarije v Nemški rut. Za St. Višokoro, obhajilnik, tabernakelj in križ vrh altarja. Njegovo delo je okusno in po ceni. Priporočam toraj mojstra najbolj njegovo mojstersko á ceno delo.

Deskije, dne 19. julija. — Malo minut pred sedmo uro zjutraj smo tudi v Deskljah čutili dne 15. t. m. potres. Se zvonovi so se bili oglasili. V nedeljo po sv. Mohorju in Fortunatu doživeli smo pri nas redko slovesnost.

Bl. g. M. Boltar iz Zagore daroval je bil 606 gld., da bi se napravil altar na čast lurski M. B. To je dalo povod velikemu delu. Preložili smo stranska altarja. Bili sti le mizi z eno samo stopnjico. Preložili smo tudi prižnico l. 1896.

Kar je bilo starega je predelal, po eno stopnjico priložil, nad mizama po uradno potrjenem načrtu iz marmorja kararskega dovršil altarja g. Culot v Gorici. Visoka str. altarja sedaj po pet metrov. Županstvo je dalo robot in voženj ter materijala, kolikor je bilo treba.

Žene in dekleta so kupile kip lurske Matere Božje. Letos smo imeli vže prve šmarnice ob obilnem vsakdanjem obiskovanju ljudstva.

Fantje so zložili lepo svoto, se več je podaril g. župan, da smo dobili od kiporezca g. J. Runggaldier-a (Tirolsko, Grödn), kipe sv. Mohorja in Fortunata, ter sv. Lucije, 105 cm. visoke; sv. Fortunat, ki stoji zraven sv. Mohorja v altarju ima le 95 cm. Altarja sta bila namreč prvotno posvečena na čast sv. Luciji eden, drugi na čast sv. Mohorju in Fortunatu. Vsaki altar ima tudi tabernakelj s posrebrnimi in pozlačenimi vratkami. Eden se rabi za šmarnice, eden za božji gob. Omenim tu, da imamo v naši cerkvi od nekdanj opravila velikega tedna, blagoslov krstne vode ter velikonočne sveče. Duhovnja je dejanski neodvisna šteje čez 1000 duš, obsega dve šoli, je razširjena od Morskega pri Kanalu do Bat, sv. Gore in Solkana, in vendar Desklj niso povzignili v kuracijo.

Včeraj smo dokončali težavno delo v cerkvi s blagoslovljenjem kipov.

Mladenci so napravili pred cerkvijo zeleno lopo. Tam so čakali na mizi, vže na nosilih, trije kipi. Blagoslovil jih je preč. g. župnik kanalski. 4 belo oblečena dekleta so nesle sv. Lucijo, 4 mladeniči sv. Mohorja, 4 sv. Fortunata v sprevodu med petjem okoli cerkve na nove altarje. Preč. g. župnik je iz prižnice pohvalil ljudstvo, vneto in poživljeno za lepoto hiše božje, opominjal je tudi naj dekleta posnemajo sv. Lucijo, vsi sv. Mohorja in Fortunata, neprestrašena pričevalca sv. vere. Tako bo, kar so do brega storili, še le pravo ceno zadobilo in obilno plačilo našlo. L. 1876. so pripravili Deskljani tri zvonove težke čez 23 kvintalov, l. 1886 so dozdali novo, prav lepo cerkev, l. 1893. so kupili nov križev pot. Dva nova altarja staneta vsak čez 1000 gld. Ne računim miz vže poprej izdelanih, večidel tudi iz marmorja.

Pri slovesni sv. maši asistovala sta govorniku č. g. gor. poljski vikarij in avški novomašnik. Neutrudljivi č. g. vikarij avški in utrjeni domači vikarij, sta bila prosta.

Po maši sledila je običajna procesija z Najsvetejšim. 4 altarji, posebno altar hiše g. A. Ivančiča, so bili okusno z velikim trudom postavljeni. Po procesiji je bil „Te Deum“. Zares, Bogu čast in hvala, da se je vse delo srečno dovršilo. Bilo je tudi nevarno, posebno pri prižnici in strehi prižnice. V vikarijevem stanovanju smo ozdravljali posledice tri ure dolge slovesnosti. Bilo je v cerkvi res vroče posebno zavoljo obilnega ljudstva, ki je tudi iz bližnjih duhovnj prislo veselit se z Deskljami lepega dneva.

Pri mizi sta sedela na strani preč. g. govornika gg. župan A. Konjedic in

podžupan A. Ivančič, trije že imenovani duhovniki, ki so blage volje prišli povišat slovesnost, oba ključarja, domači g. učitelj, (plavski je bil zadržan), cerkvenik kanalski zraven domačega vikarja, pozneje je prišel še mož iz stare trdne „Žganjarjeve“ rodbine, da nas je bilo 12 različnih apostelnov.

Prva napitnica se je glasila na zdravje gospoda župana, dobrotnika naše cerkve in gospoda govornika ob enem, druga, da bi še dalje trajala edinstvo med gg. županom in vikarijem, katera rodi tak lep sad, tretja na edinstvo med duhovniki in učitelji.

Osek, 25. julija. — Kako to, da je danes Osek tako ozaljšan in okrašen, čemu ono vedno pritrkovanje zvonov, one trobojnice skoro pred vsako hišo, na stolpu, v cerkvi in kaj pomenja oni mogočni slavolok na „trgu“ pred cerkvijo? Tu bereš napis: „Tvoje daritve so mi prijetne na mojem altarju“, tam pa: „Ti si duhoven po redu Melkize-deka“, in zopet tu: „Pozdravljen, ki pride v imenu Gospodovem!“ Komu veljajo te besede, komu vsa slovesnost? No, ne povprašuj toliko, radovedni tujec, poglej rajši, ker uprav sedaj se pomika spredov iz župnišča proti cerkvi — glej pred spredvom križ, zastave vmes, poglej možé s svatoysko cvetko na prsih in ženske v najlepši obleki ter družic deseterico pa gospodnunskih parov pet, in zdajci pazi — sredi očeta in matere stopa ponižno in s šopkom v roki novomašnik, č. g. Anton Glešič, v polni mašniški opravi v cerkev, v kateri hoče danes darovati Bogu prvi nekrvavi dar... Slovesno so pri vstopu zadonele orglje, pevci pa so zapeli Riharjev „Novi Mašnik“. Pred altarjem odloži novomašnik šopek ter zapoje „Veni Creator“; nato stopi pred altar — ker prižnica ni še dovršena — č. g. župnik Bl. Grča ter govori „iz srca v srce“, krasno motreč in utemeljujoč stavek: „Mašnik je dar, poklonjen Bogu“. Marsikomu so stopile solze v oči, marsikdo je vzdihnil: „O, zares častitljiv je stan duhovski, vse slave vreden mašnik po božji volji!“ Po govoru je dal č. g. novomašnik novomašniški blagoslov, katerega je ogromna množica vsprejela klečé in do solz ginjena. — Kar se tiče petja pri sv. maši, je vse pohvale vreden č. g. novomašnik, ki je pravilno, pristrčno, prekrasno pel vse dele sv. maše; pohvaliti pa ne morem domačih pevcev, ki bi bili lahko več storili, nego so. Pri taki slovesnosti se treba pač nekoliko bolj požuriti... Po sv. maši se je pomikal spredov zopet do župnišča, kjer so vsi prisotni duhovniki zaklicali novomašniku pristrčen „Prosit“.

Pa pravijo, da ima nova maša dva dela: prvi se vrši v cerkvi, drugi pa doma ali kjerkoli; in nekateri hoté, da je drugi del nove maše glavni del. Le nekaj bi rad omenil o nove maše drugem delu — in to so napitnice! Napil je najprej preč. g. dekan črniški č. g. novomašniku, želeč mu obilo blagoslova iz nebes v novem stanu; njegovo napitnico je spopolnil g. župan oseško-šempaski pohvalivši stariše, ki so sicer revni prišli v Osek, a si pridobili s pridnostjo in varčnostjo še precejšnje imetje, da so mogli vzgojiti in izsolati današnjega č. g. novomašnika. „Ta je — rekel je g. župan — kot mal deček nosil koš za očetom, kamorkoli je šel mizarit; danes pa je dospel do slave in časti, katere od pamtiveka ni vžival še noben Osečan!“ Č. g. dekanu in g. županu se je zahvalil sam novomašnik, zraven pa napil tudi presvetemu očetu Levu XIII., in presvetlemu cesarju Frančišku Jožefu I. — prvemu kot duhovniku vseh duhovnikov, drugemu kot vladarju naše dežele in države. Tudi družice so se odlikovale v napitnicah — posebno dve sti tekmovali, katera bo več sreče želela č. g. novomašniku! Meni je najbolj ugajala napitnica neke družice, ki je lepo, počasi in giasno govorila tudi te besede: „Me ženske smo sicer slabotne in ne znamo misliti kakor moške; toda srce vendar imamo, ki čuti z Vami in bije za Vas. Moja najpristrčniša želja pa je, da bi Vas Bog varoval in podpiral, da bi Vi za nas molili“. In slednjicé opominim še eno — ne toliko napitnico, kolikor prošnjo — za slov. Alojzijevišče in slogine šole. Vspéh govorčka je bil, da so častiti in slavni gostje segnili globoko v mošnjicek, preiskali tudi zadnji kotiček ter podarili obema zavodoma mnog belicek — 22 fl. Bog plati dobrim ljudem, ki se tako radi spominjajo našega Alojzijevišča, kjer se vzgajajo dečki v mladeniče, katerih konečni namen je, posvetiti se duhovskemu stanu; in kateri tako radi pomagajo onim vrlim možem, ki se noč in dan žrtvujejo, da bi oteli našo goriško mladino tuji odgoji, nasprotni nam narodnosti —

zato kličem še enkrat: Bog povrni dobrim ljudem, in s tem klicem sklenem svoj dopišček ter rečem samo, da je bilo prav lepó, in želim samo, da bi bilo kmalu v Oseku zopet takó.

Dopisi.

Iz goriške okolice 27. julija. — Cela dežela, vsi, Slovenci in Italijani, vse časopisje odkritosrčno žaluje radi velike nesreče, ki nas je zadela, da smo izgubili našega občeljubljenega, preplemenitega, da, lahko rečemo, svetega knez nadškofa.

In kdo ne bi žaloval po takem preblagem očetu, posebno ako premisli, da je vse čista resnica, kar o njem piše zadnji „Prim. List“: „Kakor škof-svetnik so delali vsikdar iz globokega svojega prepričanja, da bi v tem ali onem slučaju utegnili zabraniti večé zlo, oziroma storiti dobro stvar. V tem pokojniku nikdar ni bilo in ni moglo biti zadržane krivice. Vsega vedni seveda niso bili in zato so vsekako utegnili sem ter tje biti manj prav podučeni, oziroma informovani, ali o tem ne bodo odgovarjali oni, niti jih sme kdo soditi.“

Ne, nikdo jih ne sodi, mariveč vsak spoštuje njih sveto osebo, sveto prepričanje in sveto delovanje.

V vsaki, tudi najbolj oddaljeni, vasi naše obširne nadškofije blagrujejo njih spomin.

Toda v jedni vasi so nekateri, ki hočejo biti „napredni“, kateri ne spoštujejo njih osebe, prepričanja in delovanja, in to sinovi — čujte! — rojstnega kraja predragega pokojnika.

V nedeljo 18. t. m., v osmimi pogreba pokojnega nadškofa, so proslavljali njegov spomin njegovi ožji rojaki v Prvačini — s plesom, kojega so priredili tankajšnji „Sokoli“, čujte! iz samega aeselja, da je naš višji pastir umrl. Jeli ni to pravi pravcati škandal?

No, ako pa pomislimo, da so vse to „Sokoli“ povzročili, se ne bodedo toliko čudili. To ni pri njih nič nenaravnega. Kakor nima ptič sokol nobenega usmiljenja in sočutja, ampak brezsrčno in kruto mori in davi nedolžne ptice, tako tudi ti „Sokoli“ v človeški podobi ne poznajo nikakega sočutja. V svoji združnosti skrunijo in z „nogami teptajo“ prav po „zuluferski“ spomin svojega največjega, a od njih tako malo poznanega, rojaka.

A te „slavnosti“ so se gotovo udeležile tudi golobice, udice podružnice sv. Cirila in Metoda in sicer polnoštevilno. Kako so društveno „slavnost“ prav izvorno oplemenile, ne moremo povedati, to si lahko mislimo.

Če so društvenice pokazale svojo plemenitost na občnem zboru, da so ukrenile nekaj hvale vrednega za slučaj — smrti, zakaj ne pokažejo svojega plemenitega srca tudi v življenju. Zakaj bi ne sklenile, da se ne udeležijo plesa, ki se je priredil Zakaj bi ne sprejele prav važne točke, da se sploh njih društvo, ki ima blag in vzvišen namen, ne bode nikdar pridruževalo javnim plesom, koji uničujejo plemenito seme naših blagovestnikov sv. Cirila in Metoda in vse napore njih naslednikov dušnih pastirjev? Dokler tega ne storijo, njih društvo ne bode ničesar plemenilo.

Bodi dovolj. Nočemo dalje razvijati misli, ki se nam same ob sebi usiljujejo, ker ni naš namen žaliti večine dobrih Prvačkovcev, kateri resnično žalujejo po svojem najodličnejšem rojaku in odločno obsojajo barbarični čin nekaterih zaslepljenec v svoji sredi.

Njim se pridružimo tudi mi in vskliknemo z njimi vred: „Oče, odpusti jim, saj ne vedo kaj delajo“

S Krasa. V predzadnjem P. L. omenjal je dopisnik s Krasa, kaj je vse šolski mladini postavno prepovedanega. Govori zlasti o plesu, kot največjem pohujšanju šolske mladeži in sploh mladine. Z dopisnikom se popolnoma vjemam.

Da se na to velevažno, temeljno bi rekel, postavo, premo pazi, je pač res. V štirinajstih dneh bila sta na spodnjem Krasu v okolišču ene ure dva javna plesa, pri katerih je bilo vse polno otrok do pozne noči. Veliko njih z „dramo“ v ustah!

Kdo bo kriv strašanskega pohujšanja? Kdo bo dajal odgovor? Kdo se bo izgovarjal radi razuzdanosti otrok že v mlečnih letih? Da se otrokom daje vsa prostost, vse dovolj, to je pa preveč. Po Ave Mariji bi otrok ne smel več spod strehe. To je bilo nekdanj v navadi, in bili so otroci, bila je mladina dobra, ubogljiva, mirna in delavna. Glejmo sedaj!

Se dobro hoditi ne zna, ne hlač no-

siti in že ti vé in zna, kar nekdanj ni znal mladenič 24. let. Odkod to?

Odprimo vendar enkrat oči! Postava je, delajmo toraj po postavi! Kar je prepovedano, kar postava obsoja, obsodimo tudi mi!

Otrokom naj se dotična prepoved prebere v šoli vsako leto enkrat, dvakrat in na to v cerkvi. To naj velja enkrat za vselej. Vsak prestopnik naj se kaznuje. Ne pomaga to, toži naj se take otroke na c. kr. okr. šolski svet, itd. Ne izdá še to nič, kaznuje naj se tudi malomarne stariše.

Kdor ima mladino, ima prihodnost, pa tudi ojstro odgovornost, kako se jo je učilo.

Iz krapinskih toplic 26. julija. (Izv. dop.) — Čudom se bode cenjeni mi „Prim. List“ čutil, da prejme celo iz lepega hrvaškega Zagorja, v varaždinski županiji, te vrstice iz peresa Vašega starega prijatelja. Pa kaj naj bi pisal za čitatelje Vašega lista, kar bi jih moglo najbolj zanimati? Gradiva mi za to ne dostaje. Da bi vam te kopelji in vso velikansko zgradbo treh kopaliskih poslopj, v katerih je 163 snažnih, suhih sob za kopaliske goste, in kopalisce samo obširno opisal, mi ne dostaje niti časa, niti bi bilo to za Vaš še pretesni list, ki mora imeti svoje predale odprte še za druge potrebnejše predmete. Toraj kaj naj Vam za prvokrat iz kraja te bratske hrvaške zemlje pišem? Pač bi bilo potreba, da bi bile te prekoristne krapinske toplice (Akrotherma) bolj znane Slovincem, da bi si jih v potrebi bolj posluževali*; kajti prav čudodelni so vspehi istih za razne, sicer težko ozdravljive bolezni. Sicer se je tudi v minulih letih mnogo Slovincem tukaj kopaló, in tudi letos nas je več in to iz Štajerskega, Kranjskega in Primorskega (6), nekaj jih je tudi iz Dalmacije; med njimi en kat. župnik, in eden že 75 let star razkolniški eksarh (predstojnik) monastira (samostana) iz Kistenja, po imenu Neofit Njeguš; dalje dva Črnogorca in 2 Črnogorke, ti so: Gospodin Miloš Radović, „kapetan stalne vojske“ v Cetinju na Črnogori, ter Vido Ivanesevič, trgovec tamo; pa gospa Marica Plamenac, soproga vojnega ministra, z gospico hčerko. — Med tednom hodijo oni okoli v meščanski (naši) obleki; včeraj v nedeljo 25. t. m. pa so se vsi štirje oblekli v svojo lepo narodno obleko, da jih je bilo lepo videti. Hrano imajo z nami v gostilni, kjer se toči pristno vino tukajšnega prijaznega župnika č. g. J. Rukavine. Vsi štirje so prav prijazni ter govore svojo čisto srbščino (ali hrvaščino) le omenjeni kapitan umeva nekoliko švabščino (nemško) in italijansščino. Kopaliski gostje so zbrani iz vseh vetrov, se ve da večina jih je Hrvatov sploh in Zagrebčanov še posebej; tudi kak primorski Italijan se sem zgubi in celo en Rus s svojo soprogo biva v tukajšnjem kopalisku**, ki pa poleg ruščine govori tudi druge jezike (10), znamenje da Rusi niso tako surovi kakor jih grajajo zlasti nemško-čifutski in mažarski listi. Zato so pa v veliki bralni sobani razni časniki na razpolago kakor nemški, (teh je seveda največ) hrvaški 3 — 4, laški irredentovski tržaški „Piccolo“ in reška „Bilancia“, in celo 3 mažarski, in sicer 2 dnevnik: „Pesti Naplo“ in „Pesti Hirlap“, akoravno ta čas ni tu nobenega gosta iz „Magyar-Orszaga“! Ker je tudi nas Slovincem primerno število, smo se pritožili pri ravnateljstvu ter je prosili, da naj tudi nam preskrbi kak slovenski dnevnik. — In glejte g. ravnatelj Ig. Badi je takoj ugodil naši opravičeni zahtevi ter je dne 25. t. m. kar telegrafično naročil „Slovenca“ iz Ljubljane, kar tudi nekaj pomeni. Pri tej priliki naj opozorim one potnike, ki semkaj iz Primorja in Krañjskega, oziroma tudi Štajerskega čez Zidanmost potujejo, naj zahtevajo vozni listek do Zaprešiča, (2 postaji pred Zagrebom) hjer se začinja nova ogerska državna zagorska železnica. Tu v Zaprešiču naj pa zahtevajo izrecno do zadnje postaje, ki se imenuje: „Zabok, Krapinske toplice“; kajti trg Krapina leži dve postaji naprej. Za toplice pa se izstopi na postaji v Zaboku, odkoder se pelje s poštnim vozom za 80 kr. v dobro vožnjo uro oddaljene krapinske toplice po precej ravni cesti. Krapinske toplice leže le 159 m. nad morskó gladino, blizo meje stajersko-hrvaške v kaj krasnem dolu, katerega omaka potok Kostelj, in se imenuje „Topličina dolina“.

Župnija šteje nad 5000 duš z 10 vlastelini (grajščaki). Ima lepo, v gotičnem slogu sezidano župno cerkev, po-

*) One nam pričajo velikost stvarnika v svojem čudnem stvarjenju. Pis.

**) Dotihmal je bilo nad 1400 kopalcev, tačas pa jih je okoli 90 — 100. Pis.

svečeno sv. Trojici, katere prelepo in veliko sliko za velikim altarjem je darovala cerkvi neka Dunajčanka v zahvalo za čudovito ozdravljenje njenega soproga. Cerkev je skorej tik zdravilišča, kar je prav ugodno za kopalniške goste-mašnike. Župnik, g. Rukavina je kaj prijazen in zgovoren ter šaljive narave, ima za toliko duš (5000 duš) le enega pomočnika, kajti tudi po zagrebški nadškofiji je veliko pomanjkanje duhovnov. Tu je tudi lepa šolska hiša: „pučka učiona“, z nad 400 šolskih otrok v 4 razredih. Opaziti pa je, da na Hrvaškem nimajo prislilne šole, ter se otroci postavno ne silijo h obiskovanju šole; pa saj so mnoge hiše tudi preoddajljive! Poleg velikanskega zdravilišča je tudi stalna z vsim popolnoma preskrbljena lekarna; dalje brzojavni urad in poštni urad, odkjer se listi in vožnja pošta po 3krat na dan naprej odpošiljajo. Ves okraj zdravilišča je zlo obljuden; v svojih večidel revnih hišah živé Hrvatje še primitivno priprosto; obožali so vsled uničenja vinogradov po trtni uši, pa ljudje so dobri, prijazni in verni. To kažejo s svojim pobožno-lepim obnašanjem v cerkvi, v katero dohajajo v precejšnjem številu tudi ob delavnikih, kakor imam priliko vsak dan opazovati. Govoré pa lepoglasno kajkavsko narečje, tako da jih vsak Slovenec lahko razumé; vere so izjemno rimsko katoliške. — H koncu še nekaj o kopalnišču. Rabijo le poglavitni vreli za kopanje, ki dajejo v 24 urah množino od 30.000 hl. vode s temperaturo od 30°-35° R., ki se nikdar spremení. Kopalniški prostori, — na številu jih je 5, — so sezidani prav nad vreli ter se napolnujejo z vodo, ki naravnost vun iz tal vre. Le kadne (kačne) kopelji dobivajo toplo vodo po cevih. Ti poslednji, kakor Jakobova in Marijna kopelj leže na severni strani ter so sklenjene naravnost z zdraviliščem (Curhaus) ter so z dotičnimi sobami zvezani z zaprtimi hodniki.

Za bolj uboge so še tudi lastne kopelji „ljudske kopelji“ imenovane, ki pa imajo enako lastne vrele, in so tudi dovolj obširne. Toliko za danes o tem velepomembnem hrvaškem zdravilišču. Kako velikanske so vse naprave istega, je razviditi iz tega, da je nedavno še ponujalo neko angleško društvo sedaj-nemu lastniku krapinskih toplic g. Ignac Badlu za nje 2 milijona for. a on jih ni hotel dati. Vsi napisi so na prvem mestu v hrvaškem jeziku, na drugem pa nemški. Ordinarius toplic je gospod dr. Pavao pl. Orešković, Hrvat z dušo in telesom, saj ima samo hrvaški napis na svojem stanovanju!

M. V.

— Dne 11. t. m. so se kopali 3 fanti iz Čač v Zili. Eden izmed njih ni znal plavati in je utonil. Tudi njegov tovariš, ki ga je hotel rešiti, je našel smrt v hladnih valovih.

NOVICE.

Gorica.

Prevzvišenemu knezoškofu ljubljanskemu se zdravje stalno boljša. V kratkem se povrne ozdravljen v domovino. Neutemeljena so tedaj poročila o nevarni bolezní v raznih listih.

† **Jožef Sovdat**, dijamančni mašnik, je umrl dne 20. t. m. v Vrtovinu v 90 letu svoje starosti. Svetila mu večna luč!

Premeščen je deželni šolski nadzornik g. Leschanofsky in sicer na Tirolsko. Za njim pač ne bodo žalovali Slovenci.

Dr. Aleksij Rojic odšel je z družino za nedoločen čas na letovišče v Cepovan.

XII. redna velika skupščina družbe sv. Cirila in Metoda bode v četrtek dne 5. avgusta v Skofjiloki.

Ponesrečil se je veleč. g. vikarij *Ivan Kumar* iz Ravnice, ko se je peljal po noči previdavati na Ternovo. Prevrnil se je voz in gospod je strmoglavil kakih 6 metrov pod cesto. Upamo, da blagi gospod kmalu okreva.

Novo mašo daroval bode v Ilirski Bistrici v nedeljo dne 8. avgusta č. g. *Ličen*, bogoslovec goriški in prvi alojznik. Čestitamo!

Potres v Ljubljani. Dne 15. t. m. ob 7 uri se je v Ljubljani zopet pojavil velik potres, katerega smo sicer tudi tukaj čutili. V Ljubljani je zopet mnogo hiš poškodovanih, okoli 130 dimnikov je padlo raz streh „Narodni dom“, poštno poslopje sta precej hudo poškodovana. Škoda velika je tudi pri cerkvah. Vsa škoda znaša nad pol milijona gold. Potres je bil ravno tako močan, kakor l. 1895., le k sreči, da je trajal le 5-6 sekund. Šibe potresa reši nas o Gospod!

Fotografija prevzvišenega pokojnega knezonadškofa se dobiva pri fotografu Jerkiču in sicer v velikem formatu za 4 gld. — v malem formatu za 90 krajercjev.

Župan goriški dr. K. Venuti je dobil najvišje potrjenje.

Vipavska železnica. Pretekli teden so se odpeljali po Vipavski dolini ob progi bodoče železnice gg. nadinženir *Lukrič* z Dunaja, veletržec *Gorup* iz Trsta in drž. poslanec *Alfred Coronini*, da si ogledajo železniško črto. V kratkem prične prirejanje podrobnih načrtov z goriške postaje.

Oproščeni so bili oni Goričani, ki so v Vizinalu onkraj meje peli *Garibaldijevo* himno in klicali: „Viva Italia“. Sodišče jih je oprostilo, ker se je to godilo na laških tleh.

Dež nam je po dolgem času zopet namočil zemlje suho obličje. Hvala Bogu!

Ogenj, ta klic je vzdramil nas Solkanec v sredo ob 12½ po noči iz spanja. Udarila je namreč strela v hlev Franceta Bitežnika. Hlev bil je naenkrat v ognju, ker je bilo v njem mnogo sena. Ljudstvo je prav pridno gasilo, obvarovalo sosedna poslopja, tertako celo vas strahnega požara. Ob tej priliki čutili smo živo pomanjkanje brizgalnice. Upamo, da se slednjič zganajo, ter dobimo jednokrat to potrebno brizgalnico. Pogorelec je bil zavarovan za malo svoto, a škoda je precejšna. Prihodnjič kaj boji vselega.

Iz Solkana. Ker zadnja „Sentinella“, trdi, da so goriški ognjegasci omejili ogenj, moramo resnici na ljubo povedati, da so došli ognjegasci potem, ko je bil ogenj že omejen. Omejili pa so ogenj domačini ki so pridno nosili vodo ter polivali sosednjo hišo in kopo slame, da se ogenj ni razširil. Vsakemu svoje! Zato čast Solkanecu, ki so tako nevtranečno v dežju gasili.

Lepa ljubezen! blago sočutje! V Kostanjevici na Krasu so kaj živahno plesali v nedeljo, ko so premilostljivi knezo-nadškof na parah ležali!

Nič ni pomagala prošnja in nauk vrlega g. vikarja. Sramota! Pač lepi občinski predstojniki! Oče na parah, otroci pa rajajo!

Se ajdje imajo sočutje do umrlih in neverni zamorec tuguje pri ležišču umrlega glavarja.

Mesto goriško je enoglasno tirjalo, naj se godba, ki je imela svirati na trgu, ustavi, in tu in tam je ples prenehal, ko se je zaslislala tužno-zalostna novica, v Kostanjevici se pa za to niso zmenili. Sramota!

Vol je pohodil posestnika *Makuca* iz Via Leoni. V četrtek pa je ponesrečenec umrl, zapustivši vdovo in 4 otroke.

Pogorela je v Dolenji štramba nekemu kmetu, v Št. Ferjanu pa vse posestvo *Andreja Vogriča*. Škode ima 2000 gld. Bil je zavarovan.

Otroški vrt v Pevmi je sklenil leto z malo skušnjo in razstavo ročnik del. Vseh otrok je bilo vpisanih 45.

Dražba užitnine. Dne 20. avgusta bode v Sežani dražba užitnine za ta okraj. Klicna cena za vino in mošt je 10.000 gld., za meso 1700 gld.

Ponižna prošnja. Dne 12. t. m. je izgubil neki ubogi kmet iz Komna — v Sežani ali blizu Sežane proti Komnu 195 fl. Kmet je ubogi revež, vendar dá rad postavno pristojno nagrado onemu, ki mu najdeni denar vrne.

Prosi se, da bi blagovolili č. gg. dušni pastirji v okolici goriški — ker so bili tudi od tam nekateri ta dan v Sežani — to v cerkvi oznaniti.

Jan. Lukežič
dekan

V Sežani so v občinski hiši nastanjeni vojaki hoteli na štedilnem ognjišču pripraviti si nekoliko večerje. Jeden vojakov je zakuril ogenj. Ker pa ni hotelo goreti, prišel je drugi vojak ter pomaknil drva nekoliko globlje v ognjišču. V istem hipu začul se je strašen pok. kakor da je kdo vstrelil iz kanona. Vojaka je vrglo ob tla, in ranilo tako hudo, da so ga morali prepeljati v bolnico; šipe so bile razbite in soba je jela goreti. Ogenj so gasilci kmalu pogasili. Kmalu se je vsa stvar pojasnila. V ognjišču so imeli namreč shranjen smodnik, ki ga rabi občina ob slovesnih prilikah. Kolika malomarnost! Kazen gotovo zadene onega, ki je res kriv.

Ponesrečil se je vojak iz predilske trdnjave, ko je nabiral planinke. Padel je v 200 metrov globok prepad ter obležal mrtev.

Nesreča. V Ronkah je v predilnici 15 letni delavec *Semolič* prišel pod kolesa. Odtrgalo mu je obe roki, telo pa popolnoma zamastilo.

Nagle smrti varuj nas, o Gospod!
V Marijanu so mizarji ustanovili mizarško zadrugo. In drugod?

Nesreča. V nedeljo je na Travniku bila povožena uboga delavka iz Stračic. Ranjeno na glavi in nogi so prenesli v bolnišnico.

Utonil je v Temnici 66-letni starček dne 27. julija v kalu. Istega dne je še delal in z družino kosil. Po popoldanskem počitku je vstal in odšel, kakor so mislili domači, na polje delat. Ko ga proti večeru pogrešajo grede ga po noči iskat, a še le drugo jutro našli so ga v bližnji, komaj meter globoki vodi mrtvega. Telovnik, pipo in klobuk je obesil na bližnji zid. — Da bi se bil ponesrečil, ni verjetno. Zakaj da je sam iskal smrti, si zopet noben ne more razlagati, ker ranjki je bil vedno vnet in dober kristijan, in je doma v miru živel.

Najbrže se mu je pamet smešala, ker istega dne so opazili na njem nekoliko čudno vedenje. Bog mu bodi milostljiv.
Trst-Istra.

Imenovanje. G. *Frančišek Toroš*, iz Medane, je imenovan ravnateljem c. kr. finančnega urada in ekonomata v Trstu.

Glasbenim učiteljem na c. kr. učiteljsku ljubljanskem je imenovan g. *Anton Dekleva*, ki je dosedaj služboval v Kopru. Na njegovo mesto pride iz Ljubljane češki Nемеc *Sokoll*.

V zadnji seji tržaškega mestnega zastopa je pokazal znani „slavoil“ dr. *Spadoni* zopet svojo brezmejno ogorčenost nad Slovani. Govoril je namreč o svoti 250 gld., katero je naklonil ljubljanski mestni svet v jedni zadnjih sej žrtvam italjskega terorizma v tržaški okolici, ter izjavil, da je pokazalo ljubljansko mesto s tem činom popolno solidarnost s provzročitelji „tako vandalskih dejanj“ in proslavljalo protizakonito postopanje obtoženih slovenskih „rogovičev.“ Konečno je apostrofal vlado, zakaj ni zbog tega „vnebovpjiočega“ čina razpustila ljubljanskega mestnega zastopa, in sentimentalno vprašal, ali niso to morda obresti one svote, ki jo je svojedobno naklonilo tržaško mesto ponesrečeni Ljubljani. Ljubljanci so menda vsled tega vsekakor mirno spali. Budalosti tržaških mestnih očetov jih pač ne morejo vznemirjati.

Pol. društvo „Edinost“ v Trstu je zadnje nedeljo imelo občni zbor. Zbralo se je mnogo razumnikov svetnega in duhovskega stanu ter mnogo Slovencev iz Trsta, okolice in Istre. Mej drugimi so se udeležili zborovanja drž. poslanec *V. Spinčić*, oba dr. *Trinajsića*, dekan *Kompare*, Sl. *Jenko* in dr. *Stanger* iz Istre, dalje Iv. *Nabergoj*, brata *Gorjupa*, I. *Vatovec* itd. Zborovanje je vodil M. Mandič, govorili so *Spinčić*, *Kompare*, *Nabergoj*,

dr. *Rybař* in dr. *Gregorin*. Na shodu se je razkrival žalostni položaj primorskih Slovanov, sosebno tržaških Slovencev. Sprejele so se tudi razne resolucije. Predsednikom je bil zopet voljen g. prof. *Mandič*.

„Narodni Dom“ v Trstu. Primorski osobito tržaški domoljubi, kakor „Edinost“ poroča, resno mislijo na to, da si v Trstu zgradé skupen „Narodni Dom“. Na zadnjem občnem zboru „Edinosti“ se ni obravnavalo o tem vprašanju, ker ni dostajalo časa; toda še letos se bodo sklicali zastopniki raznih slovenskih društev v Trstu, da se razgovoré o tem veličavnem vprašanju.

Naknadni krediti za Primorsko. S ces. naredbo se mej drugimi dovoljujejo naknadni krediti tudi za Primorsko, in sicer 3000 gld. za popravo cerkve sv. *Antona* starega, za pokončavanje trtne uši 30.000, za brezobrestna posojila revnim vinorejcem v svrhu obnovljenja vinogradov 40.000, za razširjenje javnih skladišč v Trstu 165.000 gld.

V Trstu so z večerajšnjim dnem peki podražili kruh od 14 na 16 kr. za kilogram. Opravičujejo se, da je cena moki poskočila od 12½ in 13½ na 17 in 17½ kr.

Starčevičev dom v Zagrebu je dr. *Mile Starčevič* podaril družbi sv. *Cirila* in *Metoda* za Hrvate v Istri.

„Avita cultura“ v Rovinju. Vršiti se je imela razprava proti obtoženecem zaradi dogodkov dne 18. marca v Pulju. Zagovornika sta bila dr. *Laginja* in dr. *Wolf*.

O poludne zagovornika dr. *Laginja* in dr. *Wolf* v nobeni gostilni nista mogla dobiti obeda. Nekateri gostilničarji so se izgovarjali, da nimajo jedil, a drugi so rekli, da se boje demonstracij. Nekateri Lahoni so res potem vprizorili demonstracije proti dr. *Laginji*, in mestni župan je ukazal dva zapreti. Radi tega so nekateri nestrpneži v mestnem zboru se odpovedali odborništvu; občinski svet je sedaj nesklepčen. Vsled demonstracij dr. *Laginja* in dr. *Wolf* drugi dan nista prišla k sodni obravnavi, temveč vložila prošnjo, da se obravnava odloži. S tem naj-novejšim surovim činom avite culture se ponasajo tudi goriški lahonski listi. No tako veselje jim pa vže privoščimo!

Delavci pri trgovcih z lesom v Trstu so vstavili delo. Zahtevajo večjo plačo in 8 urno delo. Da bi se stvar le rešila v obojestransko zadovoljstvo.

Openci pred sodiščem. Radi izgredov ob zadnjih državnozbornskih volitvah se je pretekli teden zagovarjalo 8 Opencev pred tržaškim sodiščem. Obsojeni so bili od 8 mesecev do 3 tednov zapora.

V Pulju je padlo 5 mornarjev iz čolna, ki so ga izpustili raz vojno oklopnico „Custozza“. Dveh mož sploh niso mogli več udobiti, jednega so odnesli v bolnico z razkrojeno glavo, dva pa sta se rešila.

V Trstu sta se ubila zidarja *Jož*. *Vekijet* in *Ant. Lavrenčič*, ki sta bila na delu v mestni bolnici. Otpela se je kljuka visečega odra, ter sta padla v globino treh nadstropij. Tretji delavec pa je skočil skozi okno v sobo in si rešil življenje.

14-letna samorilka. 14-letna hči priprostega rokodelca se je v Trstu zastrupila, ker se je — naveličala živeti. O vzgoja brez vere!

Dunajska „Leonova družba“ je minole dni zborovala v Celovcu. Zborovalcev se je udeležilo prav mnogo. V ime slovenske „Leonine“ pozdravil jo je dr. *Krek*. Bog daj obilo blagoslova v korist katoliški vedi!

Sestanek krščansko-mislečega dijaštva vršil se je 28. t. m. v Ljubljani. Udeležilo se ga je nad 110 slovenskih visokošolcev, abiturijentov in bogoslovcev iz raznih krajev Slovenije.

Ljudska posojilnica registr. zadruga z neomejeno zavezo, (v Ljubljani, Gradišče št. 1.) *Prometa* (v 6 mesecih, od 1. januarja do 20. junija 1897) gld. 1.515.801.58. Hranilne vloge se obrestujejo po 4½% in sme vsakdo vložiti. Posojila se dajejo le članom. Tudi se sprejemajo vloge na tekoči račun in se od dneva vložitve obrestujejo. Opozorjamo na bilanco, katera se nahaja v inseracijskem delu našega lista.

Iz Bosanske Dubice nam piše prijatelj, da je grško-turška vojska vznemirila tudi bosanske mohamedane. Mnogi so plačali globe radi njihovega dolgega jezika. — Tudi tam so imeli po 30° R. v ročine. Imeli so tudi hud vihar, ki je lomil dreve, razkrival hiše, ter vrgel vse pridelke po tleh. — 21. t. m. pa so imeli sv. birmo. Veliko je bilo veselje med tamošnjimi katoličani.

O beneških Slovencih se je dne

3. t. m. govorilo v italijanski zbornici. Žid Morpurgo, ki beneške Slovence zastopa v italijanski zbornici, je naglašal, naj vlada stori potrebne korake proti panslavizmu, ki se širi (v židovi glavi!) med slovenskim prebivalstvom na vzhodni meji italijanskega kraljestva. V ljudstvu, pravi žid, je sicer globoko ukoreninjeno italijansko čustvo, toda avstrijski Slovenci delajo propagando. V Celovcu je družba, ki vsako leto na tisoče knjig pošlje na Beneško ter vzdržuje slovensko mišljenje. In to panslavištsko propagando, paterično zakliče Morpurgo, pospešuje avstrijska vlada! Zato naj bi se pomnožile ljudske šole, učitelji pa naj so domačini, ki znajo slovenski jezik, ker sicer ne bi mogli učiti otrok italijanskega jezika. Naučni minister Gianturco izraža veselje, da se je sprožilo vprašanje v zbornici, ter naglašuje, da hoče varovati na meji italijansko kulturo. Društvo „Dante Alighieri“ mora razširjati svetlo luč italijanske omike ne le v mejah kraljestva, temveč tudi zunaj mej, koder prebivajo Italijani. (Znani Imbriani kliče: Bravo!) A mi upamo, da ta izjava italijanskega mistra še ne bode zatrla beneških Slovencev.

V frančiškansko cerkev v Ljubljani je prišel pretekli teden zločinec, ki je siloma odprl tri skrinjice, kjer pa ni mogel dosti dobiti, ker radi tatov se pogosto spraznujejo. Predznil se je in odprl tabernakelj, vzela lunulo, sveto hostijo pa prilepil na steklo monštrance. — Zapustil je v cerki sekirico in zidarstvo kladvo, oboje z zlomljenim toporiščem. Sklepalo bi se torej, da je zidar, ki ima sedaj, ali je imel lani opraviti pri cerkvi in samostanu in s mu znani vsi koti. Bil je že edenkrat v cerki, a takrat je le vlomil malo skrinjico; sedaj pa je dovršil grozni sakrilegij, ki je za dvema potresoma najhujša katastrofa. Stvar se je izročila mestni policiji, morda se posreči stakniti zločinca.

Slovstvo. Izšla je te dni knjižica „O stoletnici Vodnikovih, Lublanskih Noviz“, spisal Ivan Vrhovnik. Knjižica je jako zanimiva. Dobiva se za 1 krono pri bukoyežu I. Bonaču v Ljubljani. Vsa skupljena svota je v korist družbi sv. Cirila in Metoda.

Društvo odvetniških in notarskih uradnikov v Celji namerava svoji delokrog raztegniti na slov. pokrajine in je v ta namen razposlalo poziv vsem slov. odvetniškim in notarskim uradnikom na Kranjskem, Koroškem, Primorskem in Spodnjem Štajerskem. — Z ozirom na važnost tega društva prosimo vse tovariše, še jedenkrat da nam v kratkem (vsaj do konca tega mesca) določijo svoje opazke glede načrta društvenih pravil in pristopne izjave ter se kolikor mogoče udeležijo občenega zbora dne 8. avgusta t. l. — Pripomni se še da bode ta dan otvoritev „Narodnega doma“ in blagoslovljenje sokolske zastave in pričakujemo obilne vdeležbe.

Odbor.

Bakreni drobiž po 1 in 1/2 krajcarja se odtegne zakonitemu prometu popolnoma s 1. julijem 1898. V zasebnem prometu ostane torej le še do 30. junija 1898 in od tega časa nadalje ga državni uradi ne smejo več izdajati, pač pa ga morajo vsprejemati pri vseh plačilih do 31. dec. 1899.

Koliko so pridelali vina v Avstriji l. 1896. Statistično letno poročilo c. kr. poljedelskega ministerstva podaje sledeče številke. Pridelalo se je v Avstriji 1896. leta 3.485.121 hektol. vina. Lauski pridelek zaostaja za srednjim pridelkom zadnjih dvajset let, ki znaša 3.639.038 hektol., za 163.917 hkl. ali za 4,2 odstotkov. V posameznih deželah pridelalo se je leta 1896: V zdonji Avstriji 698.270, na Štajerskem 387.917, na Koroškem 62, na Kranjskem 101.538, na Tirolskem 355.210, na Predarlkem 2118, na Goriškem 117.713, v Trstu, oziroma njega okolici 10.500, v Istri 274.754, v Dalmaciji 1.354.980, na Češkem 14.150 in na Moravskem 167.999 hektolitrov. Prostor, nasajen s trto, znaša 248.325 hektarov in leži v 4875 katastralnih ali 2853 krajevnih občinah. Katastralni čisti donesek znaša 4.062.033 gld. Izvoz se je znižal za 26.156 meterskih stotov, uvoz povišal za 75.635 meterskih stotov. Da se je uvoz toliko in tako hitro povišal, temu je krivo, ker se je znižala carina za uvoz italijanskih vin.

Nove šole. V Avstriji se je za vladanja cesarja Frana Josipa zidalo novih šol 9290. — Na Spodnje Avstrijsko jih spada 1132, Zgornje Avstrijsko 531, Solnograško 385, Štajersko 417, Koroško 311, Kranjsko 288, Istro, Goriško in Trst 217, Tirolsko 323, Češko 2128, Moravsko 816, Slesko 443, Gališko 1785, Bukovino 28 in Dalmacijo 147. — Za Istro, Go-

rico in Trst, kjer je šol najbolj potreba v primeri z drugimi deželami — najmanj! **Brezimna pisma.** Kedar se hoče kdo razkoračiti nad urednikom, koga očrnuti itd., ne podpiše svojega čestitega imena. V neki družbi so se nedavno razgovarjali o „vrednosti“ taki zlobnih pisem. Neki duhovit pisatelj reče konečno: „Ako strahopetnost to zapiše, kar mu narekava zlobna zavist, nastane brezimno pismo.“

Velika lakota na Kitajskem. Na Kitajskem zlasti v središču cesarstva ob reki Jangtzejiang, razsaja huda lakota. Ljudje cepajo na tla in na stotine mrtvih leži na pobrežju reke vsaki dan. Vzrok lakoti je slaba letina lanske leto.

Listnica uredništva: G. K. na Peč.: S mo prejeti že poprej o slovesnosti drugi dopis, ki je bil že stavljen. Priporočamo se za prihodnj. — Č. g. R. v. B.: Hvala. Prihodnj.

Kakor vsak trgovec, imam tudi jaz razna opravila, bodisi v mestu ali na deželi.

Pripetilo se je že večkrat, da so odjemniki odšli brez da bi si blago ogledali, ampak je potem tudi drugod kupili, in to le zato, ker mene doma ni bilo, in ne vedo, da imam popolnoma zanesljivo osebo, ki vedno vestno in točno postreže kakor jaz sam.

Zato prosim slavno občinstvo, da se naj ne da motiti, ter naj se posluži, če bi mene slučajno tudi doma ne bilo, ker je postrežba vedno jednaka in cene najnižje.

Z odličnim spoštovanjem

Edvard Pavlin,
GORICA, Nunske ulice št. 10.
nasproti gostilne „Belega zajca“.

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo
v Ljubljani, Gradišče št. 1.
Semestralna bilanca dne 30. junija 1897.
(13 mesečni obstanek).

Posojila	gld. 379.939-34
Naloženo pri hranilnicah, bankah, poštni hranilnici in gotovine	105.322-39
Udov 317 z vplačanimi deleži	2.534-—
Hranilnih vlog	468.321 15
Reeskonipt pri banki	4.000-—
Reifeisnovim posojilnicam posodila	145.004-09
Prometa v 6 mesecih, od 1. jan. do 30. jun. 1797	1.515.801-58

Zaloga dežnikov in solčnikov.

C. kr. priv. krojni aparati

M. POVERAJ

krojaški mojster in trgovec v Gorici na Travniku
h. št. 22 nižje loterije.

Priporoča svojim rojakom na deželi in v mestu vsakovrstno manufakturno blago, gotovo perilo, dežnike, ovratnike, zavratnice itd. — Gotove moške obleke za vsaki stan po najnovejši pariški modi.

Blago prodaja tudi na meter tako po ceni, da lahko posluži vsakatega in sicer za moške obleke do 80 kr. naprej, za celo obleko (3-20 m.) od gld. 2.50 naprej.

Sprejema naročila tudi za izdelovanje raznih oblek; odjemalcem blaga je prosto, si izgotoviti obleko tudi drugod.

TEODOR SLABANJA

srebrar v GORICI ulica Morelli št. 17.

Priporoča se prečastiti duhovščini za izgotavljanje cerkvenih posod in orodja po najnovejših uzorcih in najnižji ceni kot: monštranc, kelihov, svečnikov, itd. itd. Stare reči popravim ter jih v ognju posrebrim in pozlatim. Da si zamorejo tudi menj premožne cerkve omisliti razne cerkvene stvari, se po želji preč. p. n. gospodov naročnikov stavijo prav ugodni plačilni pogoji.

Strelovođe iz bakra v ognju pozlačene najboljše iznajdbe kakor tudi vsakovrstno enako popravilo in pozlačenje priporočam po najnižjih cenah.

Pošilja vsako blago dobro spravljenno in poštnine prosto.

Friderik Müller

zastopnik tvrdke N. Schad Monakovo
Vrtna ulica št. 24.

priporoča slavnemu občinstvu bicikle renomiranih tovarov Dürkopp in „Swift“ Steyr. Specialiteta „Diana“ 21“, izvrsten stroj, lehak tek. Ti izdelki se ne strajajo nikake konkurence. Lastna kolesarska šola se nahaja v Dreherjevem salonu.

Vinarsko in sadjarsko društvo za Brda

naznanja da je otvorilo društveno zalogo brskih vin v ulici Barzellini. V zalogi se dobivajo poleg pristne rebule tudi razna domača črna vina. Za pristnost se jamči.

„Janus“

vzajemna zavarovalnica za življenje na Dunaju ustanovljena l. 1840.

Zavod zavaruje za slučaj smrti v najraznovrstnejših kombinacijah ter sloni na podlagi vzajemnosti, vsled česar čisti letni dobiček pripade društvenikom.

V 56 letnem obstanku se je pri zavodu zavarovalo:

101.800 oseb s 130.760.000 gld. kapitala in 825.000 rente.

Članom in njihovim pravnim naslednikom se je izplačalo 18.400.000 gld.

Na premijah (bonus) se je povrnilo 1.994.000. gld.

Kot zavarovanje za slučaj doživljenja in smrti se posebno priporoča.

a.) zavarovanje glavnice, ki se ima izplačati po 20, 25, 30 ali več letih, ako zavarovanec še živi, ali pa povrnitev vseh vplačanih premij s 4% obresti, ako bi poprej umrl (Tarif II. H.).

b.) zavarovanje glavnice, ki se izplača kedar je zavarovanec dosegel določeno starost, ali pa takoj po njegovi smrti (Tarif II. G.).

Osrednja pisarna je na Dunaju I.

Wipplingerstrasse 30 (Janushof).

Zastop za Primorsko in Kranjsko v Gorici, Via Ponte Isonzo.

Karol Draščik,

pekovski mojster na Kornu v Gorici

zvršuje naročila vsakovrstnega peciva, tudi najfinerega za nove maše in godove, kolače za birmo in poroke itd.

Vsa naročila zvršuje točno in natančno po želji gospodov naročnikov. — Priporoča se za nje svojim rojakom v mestu in na deželi najljubneje.

NAJNIŽE CENE

G. LIKAR

V GORICI

sred Semeniške ulice proti Placuti na desni h. št. 10.

Velika zaloga pisarniških in šolskih potrebščin.

Raznovrsten papir in papirnati izdelki.

Knjige: molitvene, šolske, vpisovalne i. t. d.

Hitri računar.

SVETE PODOBE.

Tiskovine za duhovnije in županije.

Tiskanje zasebnih tiskovin: računov, napisov i. t. d.

Posetnice (vizitke) 100 navadnih 60 kr.; finejih 70 kr.

Pergamentni papir za maslo zavijati.

Svilen papir in peresa za umetne cvetlice.

Svetilke za veselice.

Olepšava in papir za rakve (mrtvaške truge).

Sindetikon, zlepi ubiti percelan, steklo i. t. d.

Črnilniki, ravnila, svinčniki, ročniki, peresa, pečatni vosek, oblati, ploščice, pisala, gobe, radirke, tinta, prah za tinto itd.

Vino na prodaj

okoli 40 hl. pristnega belega Vipavca na debelo — vse h kratu, pa tudi v manjših delih — ima v Kamnjah h. št. 56. prav po ceni.

SAUNIC & DEKLEVA

V GORICI

v Nunski ulici št. 14-16.

Velika zaloga

šivalnih strojev in dvokoles

raznih sistemov kakor tudi iz BOMBUSA.

Lastna mehanična delavnica za popravljanje

dvokoles in nikliranje.

J. PIPAN & COMP.

slovenska tvrdka vstanovljena l. 1876

v TRSTU, Via Zonta št. 1.

velika zaloga kave, riža, južnega sadja in vseh vrst olja.

Oddaja se le na debelo.

Prvi fotografski zavod

Antona Jerkiča

v Gorici

poleg škofije prevzame vsa v fotografsko stroko spadajoča dela.

Neprekosljivo delo jamči.

Cene poštene.

Svečar J. Kopač v Gorici,

Solkanska cesta št. 9.

priporoča prečastitim cerkvenim oskrbnikom ter slavnemu občinstvu, garantirane pristne čebelno-voščene sveče kilg. po 2 gld. 45 kr.

Za pristnost teh sveč jamčim z 1000 kron.

V Trstu ima zastop in zalogo svojih sveč g. IV. Lavrencich trgovec s cerkvenim orodjem in paramenti, Piazza Piccola za palačo municipija v Trstu.

Ima v zalogi tudi sveče za pogrebe.

Anton Fon

klobučar in gostilničar v Semeniški ulici ima bogato zalogo raznovrstnih klobukov in toči v svoji krčmi pristna domača vina ter postreže tudi z jako ukusnimi jedili. Postrežba in cene jako solidne.

DOBRA POSTREŽBA

DOBRA POSTREŽBA

AVSTRISKA

Koncu julija 1897 pravit... [Handwritten notes and signatures]